

УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ БІЗНЕС-СТРУКТУР

Н.Ю. Єршова, к.е.н., професор

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», м. Харків

Стратегічна парадигма управління витратами бізнес-структур висуває нові вимоги до інструментарію, який використовується в обліково-калькуляційній практиці. Багатопрофільність сфери економіки, де кожна галузь, підгалузь характеризуються технологічною, організаційною специфікою виробництва, своєю спрямованістю стратегічного розвитку потребує комплексного підходу до проблеми розвитку обліково-калькуляційного інструментарію стратегічного управлінського обліку [1]. В роботах багатьох як вітчизняних, так і зарубіжних дослідників стратегічне управління витратами розглядається в якості одного з необхідних умов успішного функціонування господарюючого суб'єкта. Концептуальні основи стратегічного управління витратами закладені в роботах: І. Ансоффа, В. Говіндараджана, П. Друкера, К. Друрі, М. Портера, А.А. Томпсона, А.Дж. Стрікланда, К. Уорда, П. Фрідмана, Ч.Т. Хорнгрена, Дж. Шанка, Дж. К. Шіма, Р. Ентоні. Дослідженню теоретичних, методичних та практичних аспектів стратегічного управління витратами підприємства присвячені праці таких вітчизняних вчених, як: Ф.Ф. Бутинець, В.Ф. Голов, Р.Р. Кірейцев, О.С. Кравченко, Б.М. Мізюк, А.П. Міщенко, П.Т. Саблук, В.П. Савчук, А.В. Череп та інші, де висвітлені сутність, основні складові базових концепцій управління витратами, проаналізовані переваги та недоліки застосування кожної концепції до практичної сфери використання. Розвинення основних положень стратегічного управління витратами підприємства висвітлено в працях Р.Р. Дутчака, В.Р. Шевчука, О.І. Решетняк, М.М. Гоголь, В.Ю. Звенячкіної та ін.

Проведені дослідження положень основних концепцій з теорії управління витратами ХІХ-ХХ ст. визначили певні обмеження щодо їх практичної реалізації [2]. В процесі розгляду концептуальних засад управління витратами більшість з вітчизняних та зарубіжних вчених пропонують одночасне застосування окремих положень базових концепцій. Дж. Шанк, В. Говіндараджан обґрунтували систему стратегічного управління витратами підприємства на основі положень концепції АВС, ланцюжка цінностей, доданої вартості та цільової собівартості [3]. Розтокі Н. – на основі інтеграції положень концепції АВС та економічної доданої вартості [4].

Аналіз та оцінка стану функціонування систем управління бізнес-структур дозволяє виявити специфіку управління витратами, яка полягає в необхідності впровадження систем паралельного обліку витрат і результатів, розгалужених за декількома ознаками: за цільовими сферами обліку; за методологією обліку витрат і результатів. Такі особливості обліку і планування витрат потребують якісного методичного інструментарію, високого рівня менеджменту, якісної організаційної культури.

Забезпечення економічного зростання бізнес-структур в умовах довгострокового функціонування та розвитку пов'язане з використанням концепції стратегічного управління витратами, орієнтованої на ефективне використання ресурсів і досягнення конкурентних переваг. Концепція стратегічного управління витратами (Strategic Cost Management) часто рекомендується провідними консалтинговими фірмами для практичного використання. Основні положення даної концепції розроблені Дж. Шанком і В. Говіндараджаном, сходять до основ стратегії бізнес-структур і базуються на фундаментальних поняттях і принципах стратегічного менеджменту [3]. Концепція стратегічного управління витратами є

результатом злиття трьох напрямків стратегічного менеджменту: ланцюжка створення цінності; стратегічного позиціонування; витратоутворюючих факторів (аналіз і управління факторами, що визначають витрати). Тому, актуальними залишаються питання синтезу концепцій управління витратами як основи забезпечення стратегічного вектору розвитку бізнес-структур (рис. 1).

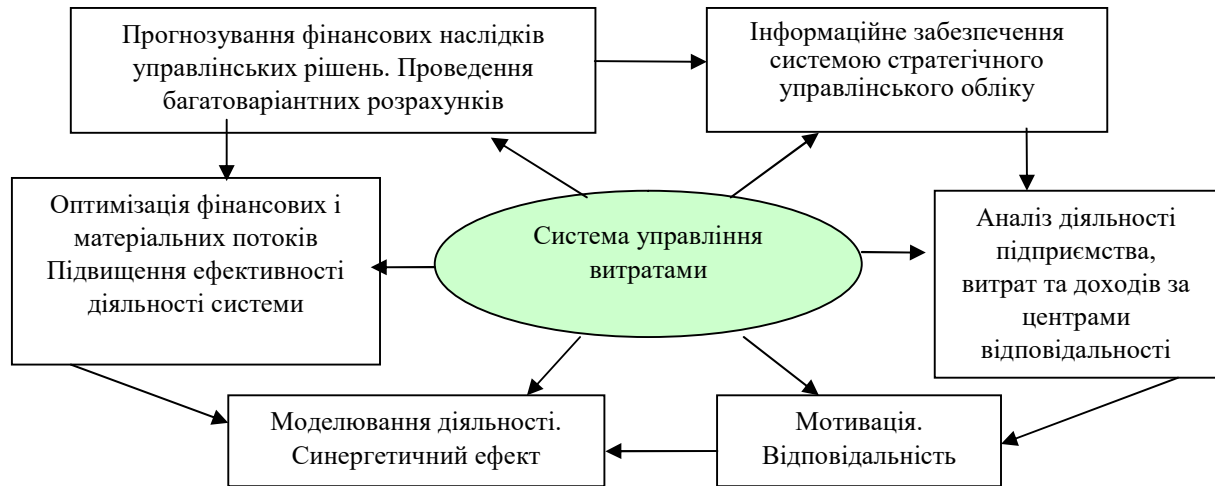

Рисунок 1 – Основні управлінські завдання системи управління витратами бізнес-структур

Основні управлінські завдання системи управління витратами бізнес-структур передбачають розробку комплексу цільових показників, які забезпечують вимірювання та оцінку ефективності за ключовими сферами діяльності, відображають довгострокові цілі за всіма видами бізнесу. Система стратегічно орієнтованого бюджетування бізнес-структур забезпечує систему фінансовим інструментарієм планування, аналізу та контролю управлінських рішень, що є суттєво полегшує процес управління бізнес-структур.

В основу системи управління витратами бізнес-структур покладена ієрархічна система показників оцінки діяльності, що дозволяє реалізувати принцип децентралізації процесів ухвалення управлінських рішень. Критеріями виділення рівнів ієрархії можуть бути види економічної діяльності, рівень та перспективи управління бізнес-структур.

Перевагою представленого автором підходу до управління витратами бізнес-структур на базі поєднання системи збалансованих показників і бюджетування є те, що вказана система збалансовує фінансові та нефінансові цілі діяльності бізнес-структур, забезпечує функціональний, організаційний та часовий зв'язок заходів з управління витратами на всіх рівнях та орієнтацію на вирішення ключових управлінських завдань (рис.1).

Література:

1. Єршова Н.Ю. Роль обліково-калькуляційного інструментарію стратегічного управлінського обліку в управлінні витратами промислових підприємств / Н.Ю. Єршова // Вісник ОНУ імені І.І. Мечникова. 2016. Т. 21. Вип. 1. – С. 214-219.
2. Єршова Н.Ю. Концептуальні основи стратегічного управлінського обліку / Н. Ю. Єршова // Проблеми економіки. – 2017. – № 1. – С. 195-202.
3. Roztoski N., Needy K. Integrating activity-based costing and economic value added in manufacturing / N. Roztoski, K. Needy // Engineering Management Journal. - 1999. – Vol. 11No2 (June). – P.17-22.
4. Шанк Дж. Стратегическое управление затратами / Дж. Шанк, В. Говиндараджан ; пер. с англ. В.А. Плотникова. – СПб. : ЗАО «Бизнес Микро», 1999. – 288 с.